

Regionų komiteto nuomonė – 2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija

(2014/C 415/04)

Pranešėja	Annabelle Jaeger (FR/PES), Provanso-Alpių-Žydrojo Kranto regiono tarybos narė
Pamatinis dokumentas	2014 m. vasario 12 d. Europos Komisijos prašymas parengti nuomonę

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (angl. IPCC) pateiktus naujausius mokslinius duomenis, kurie patvirtina vis didėjantį klimato atšilimą ir jo poveikį, ir pratęsdamas ankstesnėje savo nuomonėje šiuo klausimu (CDR 5810/2013) išdėstytas mintis,

- ragina ES pasirinkti sėkmę užtikrinančių privalomų klimato ir energetikos tikslų iki 2030 m. trejetą:
  - 50 % sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, palyginti su 1990 m.,
  - pasiekti, kad 40 % visos suvartojamos energijos sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių energija (įtraukta į nacionalinius tikslus),
  - 40 % sumažinti pirminės energijos suvartojimą, palyginti su 2005 m., padidinant efektyvumą (taip pat įtraukta į nacionalinius tikslus).

Šie trys tikslai reikalingi tam, kad turėtume galimybę išvengti katastrofiško atšilimo, viršijančio 2 °C, ir pasiektume ilgalaikį ES tikslą (80–95 % sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį);

2. primena 2014 m. kovo 20–21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, kuriose valstybių ir Vyriausybės vadovai susitarė ne vėliau kaip 2014 m. spalio mėn. priimti sprendimą dėl naujos politikos strategijos. RK tikisi, kad šiame sprendime bus numatyti plataus užmojo tikslai; yra susirūpinęs, kad iki šiol pateikti Europos Komisijos pasiūlymai yra nepakankamai plataus užmojo: siūlomi per maži procentai, turint omenyje, kad jie turi būti pasiekti tik ES lygmeniu, ir tas pat pasakytina apie siūlomą valdymo struktūrą;

3. mano, kad šiuos tris tikslus pasiekti techniškai įmanoma, ir tai būtų naudinga Europos ekonomikai; nuo jų priklauso ilgalaikis struktūrinis požiūris, kuris leistų Europai užtikrinti tvarią, saugią ir patikimą energetikos ateitį;

4. priduria, kad ES turėtų išsiskirti beveik nulinio grynojo išmetamųjų teršalų kiekio iki šio amžiaus vidurio tikslą, tačiau taip, kad tai nedidintų energijos nepritekliaus. Svarbu ne tik nuolat mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bet ir dėti daugiau pastangų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje siekiant iš atmosferos pašalinti CO₂ didesnę vaidmenį skiriant natūraliam anglies dioksido surinkimui;

5. pažymi, kad ES, išsiskėlusiai šiuos aiškius tikslus, būtų pasirengusi derėtis dėl visuotinio susitarimo dėl klimato kaitos artėjant 21-ajai Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (JTBKKK) ratifikavusių šalių konferencijai (COP21), kuri bus surengta 2015 m. lapkričio–gruodžio mėn. Paryžiuje, visų pirma kuo greičiau ir ne vėliau kaip 2015 m. kovo mėn. pabaigoje pranešdama apie savo ketinimus dėl „nacionalinio indėlio“ į JTBKKK;

A. Valdymas

6. rekomenduoja, kad ši nauja energetikos valdymo strategija remtųsi 2020 m. dokumentų rinkinio patirtimi, t. y. reikia nustatyti privalomus tikslus ES ir nacionaliniu lygmeniu, už kuriuos būtų atsakingos valstybės narės; todėl mano, kad siūlant nustatyti tikslus tik ES lygmeniu ir pasikliauti bendradarbiavimu nebus skatinama pasiekti šiuos tikslus ar juos viršyti;

7. mano, jog būtina, kad nacionaliniai tikslai padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekį ir sumažinti energijos suvartojimą būtų privalomi kiekvienai valstybei narei ir kad siekdamos šių tikslų šalys remtųsi regioninėmis ir vietos strategijomis, kadangi tai būtų ne tik veiksmingiau, bet ir atitiktų subsidiarumo principą tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmeniu. Šios nuostatos turėtų būti įtrauktos į naująją energetikos valdymo sistemą;
8. pabrėžia, kad naujoji BŽŪP gali atlikti svarbų vaidmenį mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir skatinant anglies dioksido sekvestraciją žemės ūkio, miškininkystės ir gyvulininkystės sektoriuose;
9. pabrėžia svarbų vietos ir regionų lygmens vaidmenį rengiant ir įgyvendinant klimato kaitos, atsinaujinančiųjų išteklių energijos vystymo ir energijos vartojimo efektyvumo politiką, tačiau taip pat pažymi, kad jų veiksmai negali būti visapusiškai veiksmingi be deramo pripažinimo, t. y. nesuteikiant jiems įgaliojimų ir ilgalaikio finansavimo;
10. taigi ragina Komisiją pripažinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį ir jomis remtis siekiant įveikti klimato ir energetikos iššūkius, įtraukti jas į 2030 m. strategijos įgyvendinimą ir integruoti į naują energetikos valdymą vadovaujantis daugiapakopio valdymo principais, pagal kuriuos pripažįstamas kiekvieno valdymo lygmens vaidmuo įgyvendinant veiksmingą viešąją politiką;
11. galiausiai ragina vietos ir regionų valdžios institucijas aktyviau spręsti klimato iššūkius ir pačioms nusistatyti aukštus tikslus 2030 m., kartu įgyvendinti iniciatyvas, siekiant pasirengti 2015 m. gruodžio mėn. Paryžiuje įvyksiančiai COP21; tai visiškai atitiktų 2013 m. lapkričio mėn. Varšuvoje vykusioje COP19 priimtus sprendimus dėl regionų ir vietos valdžios institucijų pripažinimo iki bus pasiektas visuotinis susitarimas;

B. Trys neatsiejami tikslai

12. pabrėžia, kad, jei tikslas sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį yra esminis norint duoti aiškų signalą, leidžiantį internalizuoti visas su tarša susijusias išlaidas ir sumažinti jos lygį, taip pat svarbu šį tikslą papildyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos vartojimo ir energijos vartojimo efektyvumo tikslais siekiant užtikrinti, kad iš tikrųjų būtų pereita prie saugios, konkurencingos ir tvarios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir kad būtų daromas sinerginis poveikis klimato kaitai;
13. pabrėžia būtinumą nustatyti privalomus tikslus, kurie padėtų investicijas nukreipti į švarių technologijų vystymą. Todėl taip pat reikia nedelsiant garantuoti teisinį tikrumą investuojantiems į mažo anglies dioksido kiekio technologijas. Valstybės narės turės užtikrinti aiškų ir stabilų teisinį pagrindą, kuris užkirstų kelią naujų teisės aktų taikymui atgaline data;
14. pažymi, kad reikia teisingai paskirstyti finansinę naštą šalims, regionams ir miestams ir atsižvelgti į regionų vystymo reikalavimus ir vietos atsinaujinančiuosius energijos išteklius netrukdant kai kuriems regionams ir miestams prisiimti didesnius įsipareigojimus, jeigu jie to pageidauja;
15. pabrėžia, kad formuojant politiką ES ir valstybių narių lygmeniu reikia turėti omenyje būtinybę išlaikyti priimtino lygio sąskaitas už energiją ir kad energijos vartojimo efektyvumas yra svarbiausia priemonė šiam tikslui pasiekti, kadangi ji leistų vartotojams ir ES valstybėms narėms kasmet sutaupyti daugiau nei 200 mlrd. EUR iki 2030 m.⁽¹⁾; be to, mano, kad reikia rekomenduoti valstybėms narėms ir vietos bei regionų valdžios institucijoms patvirtinti specialias priemones šeimoms ir pažeidžiamiesiems vartotojams siekiant kovoti su energijos nepriteklumi. Vienas iš prioritetinių efektyvumo didinimo būdų turi būti pastatų atnaujinimas; tai būtų svarbus darbo vietų kūrimo šaltinis tokia socialiniu požiūriu pažeidžiamame sektoriuje kaip statybų sektorius. Be to, taip būtų sudaryta galimybė inovacijoms naujų energijų taupančių ir biologinių medžiagų srityje, o tai paskatintų investicijas į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas. Todėl reikėtų Europos lygmeniu sukurti specialius fondus, skatinančius didinti pastatų energinį efektyvumą;

C. Europos energetinė nepriklausomybė

16. primena, kad Europa yra didžiausia energijos importuotoja pasaulyje, ir mano, kad aukštesni Europos energijos taupymo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies padidinimo iki 2030 m. tikslai gerokai sumažintų Europos energijos importą ir padidintų jos energetinę nepriklausomybę;

⁽¹⁾ Ecofys, 2013 m. vasario mėn., *Saving energy: bringing down Europe's energy prices for 2020 and beyond*.

17. Vienas iš prioritetinių efektyvumo didinimo būdų turi būti pastatų renovacija, tačiau kartu turi būti statomi dideliu energiniu efektyvumu pasižymintys namai. Vis dėlto su šiais klausimais susijusių sprendimų nederėtų priimti laikantis vienodo požiūrio: regionų ir vietos valdžios institucijos yra būtent tas lygmuo, kuriame gali būti priimami tinkami konkretūs sprendimai. Vykdam šią veiklą turėtų būti sukurta daug darbo vietų tokia socialiniu požiūriu opiaame sektoriuje kaip statybos. Be to, taip būtų sudaryta galimybė inovacijoms naujų energijų taupančių ir biologinių medžiagų srityje, o tai paskatintų investicijas į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas;

18. pabrėžia, kad 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energija galėtų būti aprūpinama beveik pusė Europos energijos vartotojų (Šaltiniai: Fraunhoferio institutas ⁽²⁾ ir Vokietijos aerokosmonautikos centras ⁽³⁾);

19. pabrėžia, kad daugiausiai energijos taupymo galimybių turi tos ES šalys, kurios labiausiai priklauso nuo dujų ir naftos importo. Investicijos į ES energijos vartojimo efektyvumą iki 2030 m. padėtų ES gerokai sumažinti energijos importą ir taip užtikrinti didesnę energetinį saugumą, taip pat veiksmingesnių, saugesnių, taupesnių ir užimtumo galimybių teikiančių naujų technologijų vystymą;

20. be to, mano, kad ES energetinę nepriklausomybę ir energijos tiekimo saugumą būtų galima padidinti pasinaudojant visais vietos atsinaujinančiais energijos ištekliais, toliau kuriant bendrąją energijos rinką, pavyzdžiui, patiem vartotojams gaminant atsinaujinančiąją energiją nedideliu mastu, kuriant naujas jungtis, kaupiant energiją ir plėtojant pažangiuosius tinklus ir visų valstybių narių reikalaujant priimti šioms tikslams pasiekti palankius teisės aktus, ir pabrėžia, kad atsinaujinančiųjų energijos išteklių įvairovė švelnina kainų svyravimus, mažina energijos sistemos pažeidžiamumą ir padeda išvengti tiekimo sutrikimų;

21. mano, kad Europos Sąjunga ir valstybės narės turėtų sudaryti palankias sąlygas energetikos infrastruktūros pakeitimui sukuriant geresnes tarpvalstybines jungtis, ypač tarp tų valstybių narių, kurios labiausiai nutolusios nuo jau sutarto tikslo, t. y. užtikrinti, kad energetikos tinklų jungčių lygis atitiktų bent 10 % valstybių narių įrengtųjų gamybos pajėgumų;

D. ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos struktūrinė reforma

22. palankiai vertina sprendimą atidėti apyvartinių taršos leidimų pardavimą aukcionuose (angl. *backloading*) siekiant pagerinti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos, tačiau mano, kad reikalinga struktūrinė apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reforma; šiame kontekste/šiomis aplinkybėmis remia Europos Komisijos pasiūlymą taip pat sukurti „rinkos stabilumo rezervą“, tačiau jis turėtų įsigaliooti gerokai iki 2020 m.; mano, jog sukūrus stabilumo rezervą būtina numatyti ir kitas priemones, pavyzdžiui, visam laikui panaikinti perteklinius taršos leidimus ir nustatyti pradinę mažiausią kainą;

23. prašo Europos Komisijos apriboti tarptautinių anglies dioksido kompensavimo kreditų pirkimus. Dėl šių kreditų negalima pradėti būtinų struktūrinių permainų ES ir neskatina vietos lygmens investicijų. Taip pat ragina įgyvendinti priemones, kuriomis skatinamas anglies dioksido saugojimas tvariai tvarkomuose miškuose;

24. mano, kad dalį apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos pajamų reikėtų skirti vietos ir regionų lygmens priemonėms;

25. mano, kad siekiant mažinti poveikį klimatui taip pat svarbu plėtoti kitas bendras priemones, pavyzdžiui, ekologinį projektavimą ir vieuosius pirkimus. Anglies dioksido mokestis yra veiksminga priemonė, davusi gerų rezultatų, kuriais būtų galima remtis;

E. Vietinės gamybos svarba

26. mano, kad pačių vartotojų vykdoma nedidelio masto atsinaujinančiosios energijos gamyba turėtų būti vienas iš būsimos Europos energetikos politikos skatinamų sprendimų, padėsiančių sustiprinti Europos ekonomikos atsparumą kainų svyravimams. Visų valstybių narių turi būti reikalaujama priimti šioms tikslams pasiekti palankius teisės aktus;

27. laikosi nuomonės, kad vietose ir regionuose piliečių sukurtiems kooperatyvams, kurių veiklos tikslas – skatinti didesnę atsinaujinančiosios energijos vartojimą, būtinas ypatingas dėmesys, kadangi jie, pirma, padidina energijos tiekėjų įvairovę, antra, daro akivaizdų šviečiamąjį poveikį, nes didina informuotumą apie racionalų energijos vartojimą;

⁽²⁾ Fraunhoferio institutas, 2011 m. gegužės mėn., *Long Term Potentials and Costs of RES*.

⁽³⁾ Greenpeace, 2012 m. spalio 24 d., *ES-27 Energy [R]evolution*; WWF, 6 November 2013: *Renewable energy: a 2030 scenario for the ES*.

28. pažymi, kad gyventojai yra suinteresuoti, kad išlaikant tą pačią energijos kainą artimiausios valdžios institucijos jiems labiau padėtų spręsti su energija susijusias problemas ir kad būtų plėtojami vietos energijos gamybos sprendimai, kaip atsakas į kylančias kainas pasaulio rinkose. Vietos ir regionų valdžios institucijoms, kaip energijos gamybos objektų savininkėms, taip pat turi būti suteiktas didesnis vaidmuo plėtojant atsinaujinančiąją energiją;

29. pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad ES konkurencijos teisė (ši teisė priklauso išimtinai ES kompetencijai) derėtų su pagrindiniais ES energetikos politikos principais, pagal kuriuos numatyta bendra ES ir valstybių narių atsakomybė ir prievolė gerbti svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų, visų pirma vietos ir regionų energetikos agentūrų, vaidmenį;

F. Vietos ir regionų lygmenys – lyderiai prisiimant klimato ir energetikos iššūkius

30. pabrėžia, kad, kaip parodė daugelis neseniai įvykusių ekstremalių klimato reiškinių, skaudžiausias neveikimo pasekmės patiria vietos valdžios institucijos; joms teks mokėti už būsimas pasekmes, jei nebus paspartintas perėjimas prie kitokio energijos vartojimo modelio;

31. pažymi, kad UNDP vystymo programoje ⁽⁴⁾ nurodyta, jog daugiau nei 70 % klimato kaitos švelninimo priemonių ir beveik 90 % prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių imasi vietos valdžios institucijos;

32. nurodo, kad Europos Sąjunga yra parengusi prisitaikymo strategiją ir kad artimiausiais dešimtmečiais visų pirma regionų ir vietos valdžios institucijos susidurs su didžiausiais prisitaikymo prie klimato kaitos iššūkiais. Dėl šios priežasties, taip pat numatant peržiūrėti šią strategiją laikotarpiu po 2020 m. regionuose ir miestuose reikia dėti didesnes pastangas, kad būtų pradėtos įgyvendinti prisitaikymo prie klimato kaitos programos ir joms skiriamas Europos Sąjungos finansavimas;

33. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, būdamos arti piliečių, gali padėti vietos lygmeniu teikti informaciją apie perėjimo prie kitokio energijos vartojimo modelio ekonominę ir socialinę naudą ir didinti žmonių sąmoningumą;

34. pabrėžia būtinumą 2030 m. politikos programą paremti ir sustiprinti tokiais ES vietos lygmeniu įgyvendinamomis iniciatyvomis kaip ES merų paktas (pageidautume, kad jo galiojimas būtų pratęstas iki 2030 m.), „Mayors ADAPT“ ir kitais ES finansuojamais projektais; atsižvelgdamas į tai, ragina Europos Komisiją užtikrinti politikos nuoseklumą ir skirtingų iniciatyvų sinergiją ir įtraukti, kur tinkama, RK į politikos formavimą ir įgyvendinimą. Labai svarbu užtikrinti, kad šiomis ES teikiama galimybėmis galėtų pasinaudoti maži miestai ir kaimo vietovės;

35. pabrėžia, kad, norint padaryti dar didesnę pažangą, vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų naudinga užsibrėžti konkrečius kiekybinius išmetamųjų teršalų mažinimo, atsinaujinančiosios energijos vartojimo ir energijos taupymo 2030 m. tikslus, paremtus tinkamomis vietos ir regionų strategijomis, kuriomis siekiama paspartinti vietovių dinamiką. Šie tikslai gali būti nustatyti ir sustiprinti visų pirma išplečiant Merų paktą, kurio galiojimas turėtų būti pratęstas vėlesniam nei 2020 m. laikotarpiui;

36. prašo Europos Komisijos parengti pasiūlymus dėl perėjimo prie kitokio energijos vartojimo modelio veiksmų finansavimo, visų pirma per EIB, kuris galėtų remti esamas vietos finansines struktūras arba tas, kurios bus sukurtos, papildydamas 2014–2020 m. laikotarpiui numatytą Europos finansavimą (*Life+Clima*, struktūriniai fondai, „Horizontas 2020“, Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir kt.);

37. remdamasis šia nuomone, ragina vietos ir regionų valdžios institucijas sutelkti pastangas, kad jų balsas būtų išgirstas prieš ir per COP21, kurios metu svarbus renginys bus Jungtinių Tautų Generalinio sekretoriaus rugsėjo 23 d. Niujorke organizuojamas aukščiausio lygio susitikimas klimato kaitos klausimu.

2014 m. spalio 8 d., Briuselis

Regionų komiteto
Pirmininkas

Michel LEBRUN

⁽⁴⁾ UNDP ataskaita *Charting a new low-carbon route to development: A primer on integrated climate change planning for regional governments* (2009 m.).